

Асс. м-р Олга Ѓуркова

**Правото на приватен живот и правото на заштита на лични податоци во
Европското законодавство во судир со националната безбедност**

АПСТРАКТ

Една од главните цели на ЕУ е спроведувањето успешна борба против тероризмот и постигнување на висок степен на национална безбедност. Меѓутоа, постигнувањето на ова цел, директно е условено од потребата да се интервенира во сферата на основните човекови права – правото на приватност и правото на заштита на лични податоци. Заштитата на овие права пак, бара нивна строга дефинираност и определеност во меѓународните инструменти, истовремено и нивно почитување во меѓународните договори за соработка особено во кривичната материја. Голем проблем преставуваше и издвојувањето на правото на заштита на лични податоци од правото на приватност, со оглед на фактот дека сите првото право го третираа како екстензија на второто. Еволуцијата на правото на заштита на лични податоци од правото на приватност настана по донесувањето на *Повелбата за фундаменталните права на Европската унија*.

Клучни зборови: Национална безбедност, лични податоци, право на приватност, Европска Унија, законодавство.

ABSTRACT

One of the key aspects of the EU's legislation is successful fight against terrorism and organized crime and achieving a high degree of national security. However, to achieve this, it is necessary to contravene with the basic human rights such as the right to privacy and the right to protection of personal data. The protection of these rights in turn, requires their strict defining and determination in the international instruments and international agreements for cooperation, especially in criminal matters. Also a major issue is the separation of the right to protection of personal data from the right to privacy, since everyone treated the first as an extension of the second. The evolution of the right to protection of personal data from the right to privacy aroused after the adoption of the Charter of Fundamental Rights of the European Union.

Key words: National security, personal data, right to privacy, European Union, legislation.

Националната безбедност преставува највисоко рангирана вредност во секоја држава. Истата претставува предуслов за стабилност, правилно функционирање и континуитет во постоењето на државата. Таа е од витално значење за националната и индивидуалната сигурност за државата. Иако државата треба да ги штити своите државјани од каква било злоупотреба на нивните права (особено фундаменталните кои се неприкосновани), сепак чести се случаите кога и самата држава си дозволува упад во основните човекови права штитејќи ја националната безбедност. Пред појавата на супранационалните и меѓународните организации кои денес се најголеми поборници за почитување на основните човекови права, државата беше единствениот гарант по ова прашање, што резултираше со обезбедување на националната безбедност на сметка на индивидуалната сигурност.¹ Несомнено е дека постои едно екстензивно преклопување во областа на човекови права и областа на националната безбедност од друга страна. Ова е и логично со оглед на фактот дека овие две области меѓусебно се надополнуваат. Според некои автори, човековите права ја дефинираат човековата безбедност. Сржта на човековата безбедност е во почитување на човековите права и фундаменталните слободи односно „придржувањето кон човековите права е единствениот начин за постигнување на индивидуалната, националната и меѓународната безбедност.“² Погрешно е сфаќањето дека концептите на „национална безбедност“ и „човекови права“ се исклучуваат меѓусебно и неможат да коегзистираат заедно. Човековите права ја зајакнуваат безбедноста на нацијата па оттука во интерес на државата е да ги штити истите. Бенџамин Франклин има наведено дека „оние кои што ќе се одречат од нивните основни права и слободи за да ја зголемат својата безбедност не ги заслужуваат ниту правата ниту безбедноста“.³ Оттука можеме да заклучиме дека само разумната рамнотежа меѓу истите може да го обезбеди мирот. Се запрашуваме што е повредно? Дали правото на приватност и приватен живот како и заштита на личните податоци како фундаментални човекови права или пак националната безбедност на целата држава и на сите граѓани во неа? За

¹ Berg, L: the European Union's human security doctrine: a critical analysis, Naval postgraduate school, Monterey, California, 2009, стр.44;

² Tadjbakhsh, S., Chenoy, A.: Human security: concepts and implications, Taylor & Francis, 2007 - Political Science, стр.123;

³ Напишано во занелешките на Бенџамин Франклин за Pennsylvania Assembly, објавено како: Memoirs of the Life and Writings of Benjamin Franklin (1818), www.archive.org/details/templefranklin02franrich.

да можеме да изведеме заклучок за горенаведениот проблем нужно е овие поими меѓусебно да ги разграничине.

Правото на приватност се однесува на правото на личноста на приватен живот, без мониторинг, без разлика дали ваквиот живот вклучува односи со други личности или не, додека правото на заштита на личните податоци ги заштитува овие податоци како и сите други податоци, без разлика дали се лични или не под услов да се во врска со идентификацијата на личност. Личните податоци не мора секогаш да се поврзани со правото на приватност бидејќи самиот концепт на лични податоци е многу поширок од концептот на приватен живот. Оттука и нивното издојување во две автономни права.

Самиот член 8 од Европската Конвенција за заштита на човековите права (во понатамошниот текст ЕКЧП)⁴, во ставот 1 го гарантира апсолутното право на приватен живот, додека во став 2 истото право го дерогира, но во конкретни ситуации.

Член 8 од ЕКЧП гласи:

Право на почитување на приватниот и семејниот живот

Секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.

Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон и ако претставува мерка која е во интерес на државната и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштитата на поредокот и спречувањето на кривични дела, заштитата на здравјето и моралот, или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.

Секој исклучок од ова фундаментално право треба да биде определено рестриктивно. Истиот концепт е содржан и во членот за заштита на лични податоци од Конвенцијата за заштита на лични податоци. За да постои правна сигурност во почитувањето на ова право на приватност и правото на заштита на лични податоци, како и да постои правилната заштита од какви било повреди на овие права тие мора да бидат дефинирани и определени јасно, односно да даваат јасни насоки за околностите и контролираните услови во кои државните авторитети можат да превземаат

⁴ Преводот на Конвенцијата и Протоколите на македонски јазик е преземен од 'Службен весник на Република Македонија' бр. 11/1997; 30/2004 и 30/2005

мерки со кои ќе ги дерогираат при што најважно е ваквата дерогација да е јасно определена и да не бара дополнителни правни анализи.⁵

Правото на приватност може да биде дерогирано само врз основа на *легитимна цел*. Во членот 8 се наброени неколку такви легитимни цели: национална безбедност, јавна сигурност, економска благосостојба, превенција на криминал, заштита на здравјето и моралот и заштита на правата и слободите на останатите граѓани. Заштитата на националната сигурност, која е од витална важност за стабилноста на државата, може да предизвика дисбаланс во пропорционалноста меѓу неа и фундаменталните права.

Секое „нарушување“ на правото на приватност треба да биде во согласност со правните стандарди и да биде компатибилно со начелото на владеење на правото. Ова е особено се однесува на посебните истражни мерки, во случај кога државните органи законито го дерогираат правото на приватност со превземање на дејствија кои што во значителна мерка ги ограничуваат загарантираните права и слободи при што се инсистира во ваквата дерогација да биде запазено т.н. начелото на „предвидливост“ на законите. Имено, оваа предвидливост значи дека граѓаните во случаите кога не можат да бидат известени дека за нив се собираат/обработуваат или разменуваат лични податоци, поради тајноста на истрагата, истите да можат тоа да го предвидат консултирајќи го самиот закон. На пр. при основано сомневање дека е извршено или ќе биде извршено кривично дело, државните органи имаат право да превземат посебни истражни мерки меѓу кои спаѓаат и такви кои што подразбираат мониторинг, прислушкување, таен видео надзор и сл. Во ваквите случаи, личностите кои што се објект на овие истражни мерки, треба да се во можност истите да ги предвидат од самиот закон. Националното законодавство треба да биде јасно и детално при делегирањето на надлежностите на државните органи за превземањето на посебните истражни мерки кои се однесуваат на собирањето на лични податоци, особено кога истите се тајни.

И покрај фактот што правото на приватен живот од чл.8 од ЕКЧП влегува произведува правно дејство со стапувањето во сила на ЕКЧП во 1950

⁵ Busser, Els: : Data protection in EU and Us Criminal Cooperation: a substantive law Approach to the EU Internal and Transatlantic Cooperation in Criminal Matters Between Judicial and Law Enforcement Authorities, Maklu, 2009, стр.53;

година, првите пресуди кои се однесуваат на ова право се донесени во 1978-1979 година. Со познатите пресуди *Marckx v. Belgium*⁶ и *Klass and others v. Germany*⁷ се потенцира и проблематиката која ја уредува ова право, особено во ставот 2 од чл.8 на ЕКЧП во кој е предвидено ограничување на ова право кога станува збор за државната безбедност и сигурност. Во таа смисла е и пресудата *Klass and others v. Germany* каде што се легитимира правото на државата да спорведе посебни истражни мерки (видео надзор) од страна на надлежните органи. Оттука ваквите постапки на државните органи не преставуваат нарушување на правото на приватен живот затоа што истите постапки се легитимни во смисла на ставот 2 на член 8.

Врз основа на одлуките од Судот кои се донесени врз основа на ЕКЧП во врска со членот 8, правото на приватен живот можеме да го анализираме во два сегменти, при што овие два сегменти не се исклучуваат еден меѓу друг, туку напротив истите имаат дел во кој се преклопуваат. Ова е оттаму што првиот сегмент се базира на поделбата на правото на приватен живот на приватност во јавниот и во приватниот живот, а вториот на моралната и материјалната природа на правата кои се заштитуваат. Поделбата на правото на приватен живот на приватност во јавниот и во приватниот живот е направена врз основа на карактеристиките што ги има јавниот и приватниот живот. Во таа смисла, приватноста во јавниот живот се однесува на приватноста на сите форми на професионални или приватни односи на индивидуата со останатите индивидуи, додека приватноста во приватниот живот се однесува на приватните аспекти на личниот живот на индивидуата односно нејзиниот физички и морален интегритет.

Повелбата за фундаменталните права на Европската унија,⁸ пак, согласно чл.8 ја гарантира заштитата на лични податоци како фундаментално право, различно од правото на приватен живот (член 7 од оваа Повелба).

⁶ CASE OF MARCKX v. BELGIUM, Hudoc reference REF00000119, Document type Judgement (Merits and just satisfaction), Application number 00006833/74, Date 13/06/1979, Respondent Belgium, Conclusion Violation of Art. 8 ; Violation of Art. 14+8 ; Violation of Art. 14+P1-1 ; Non-pecuniary damage - finding of violation sufficient, Published in A31

⁷ *Klass and others v Federal Republic of Germany*, European Court of Human Rights (Series A, NO 28) (1979-80) 2 EHRR 214, 6 September 1978

⁸ Повелбата за фундаменталните права на Европската унија, 2010/C 83/02, достапна на македонски јазик на <http://www.sobranie.mk/WBStorage/Files/LisabonskiDogovor.pdf> како дел од консолидиранта верзија на Лисабонскиот Договор;

Член 8:

Секој има право на заштита на личните податоци кои се однесуваат на него/неа.

Ваквите податоци можат да бидат процесуирани праведно само за точно определени цели и со претходна согласност на лицето, или кога за ова постои правен основ. Секој има право на пристап до податоците кои се однесуваат на него / неа.

Контролата и гарантирањето на овие права ќе биде доделено на независен авторитет.

Оваа Повелба ја постави разликата меѓу правото на приватен живот и правото на заштита на лични податоци, бидејќи повеќето правото на заштита на лични податоци го третираа како екстензија на правото на приватен живот. Воведувањето на правото на заштита на личните податоци како самостојно право е од голема важност за технолошкиот развој во кој се наоѓа Унијата затоа што денешното секојдневие се состои од континуирана размена на податоци поради која од огромна важност е истите да се заштитат. Постепено заштитата на лични податоци се придвижи кон центарот на институционалните системи на Унијата. Еволуцијата на ова право е очигледна по споредувањето на *Повелбата за фундаменталните права* на *Европската* унија со Европската Конвенција за основни човекови права и основни слободи, од 1950 година (ЕКЧП).

ЕКЧП не содржи експлицитно и автономно право на заштита на личните податоци. Дури би можеле да заклучиме дека ова право, оргинерно, потекнува од јуриспруденцијата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур. Јасната врска помеѓу правото на приватност и заштитата на лични податоци е направен дури во 2000 година. Ваква еволуција во одделувањето на правото на заштита на лични податоци од правото на приватност е очигледна во одлуките на Европскиот суд на правдата Bodil Lindqvist case ECJ C-101/01, Linqvist, 2003 и ECJ C 465/00, C-138/01 и C-139/01 Rexhnnungshof v. Osterreichischer Rundfunk and other, 2003.⁹ Во овие одлуки Судот за прв пат се

⁹ Busser, De Ells: Data protection in EU and Us Criminal Cooperation: a substantive law Approach to the EU Internal and Transatlantic Cooperation in Criminal Matters Between Judicial and Law Enforcement Authorities, Maklu, 2009;

повикува на Повелбата.¹⁰ Оваа повелба нема за своја цел да креира нови права различни од правата кои што се предвидени во ЕКЧП, сепак истата преставува адаптација на фундаменталните права кон новоразвиените предизвици, преку вклучување на посебен член за заштита на заштита на личните податоци (член 8) кој што се наоѓа веднаш по традиционалниот член кој се однесува на правото на приватност (член 7) одкаде јасно се гледа дека вториот произлегува односно го надополнува првиот. Во поновите пресуди на Судот, повикувањата на Повелбата се подиректни и позначајни, со оглед на одлуката на Судот од 2008 година за правото на приватност во Директивата 2002/58 во кој што стои: *Особено, Директивата обезбедува целосната заштита на правата во член 7 и 8 од Повелбата. Членот 8 од ЕКЧП потпишана во Рим на 4 ноември 1950 година, материјално го репродуцира членот 7, со што се гарантира правото на приватен живот, а во член 8 од Повелбата посебно се признава правото на заштита на лични податоци.*¹¹

Во однос на личните податоци, историски гледано, ЕУ ја има одиграно клучната улога во равивањето на националните законодавства на нејзините земји членки за заштитата на личните податоци. Во ваквиот процес, како главна движечка сила се јавува ставот на ЕУ за гарантирањето на основните човекови права и слободи. Со оглед на фактот дека системите за обработка на податоците задираат во особено чувствителна сфера на човекови права, истите мора, без оглед на државјанството или на местото на престојот на физичките лица, да ги почитуваат основните слободи и права на поединците, пред сè правото на приватност. Имајќи во предвид дека е дозволена разликата во степенот на заштитата на правата и на слободите на поединците, истата може да го спречи преносот на ваквите податоци од територијата на една земја-членка на територијата на друга земја-членка. Оттука, оваа разлика може да претставува пречка при спроведувањето на активности на нивото на Заедницата, да ја наруши конкуренцијата или да им попречи на органите на власта во извршувањето на нивните задачи. Ваквата разлика во степенот на заштитата се должи на постоењето на широк спектар национални закони, прописи и административни одредби. Оттаму, со цел да се отстранат пречките во протокот на личните

¹⁰ Во мислењата на повеќето *Advocates – general* (кои се дел од составот на Судот), тие се повикуваат на Повелбата и покрај тоа што истата, тогаш, не преставуваше обврзувачки инструмент во Унијата.

¹¹ ECJ C-275/06, *Productores de Musica de Espania (promusicae) v. Telefonica de Espania SAU*, 2008, 68;

податоци, степенот на заштитата на правата и на слободите на поединците во однос на обработката на ваквите податоци мора да биде еквивалентен во сите земји-членки.¹² Ова барање е од суштинска важност за ЕУ, меѓутоа земјите-членки не можат да го постигнат сами, особено со оглед на степенот на дискрепантност што во моментот постои меѓу релевантните закони во земјите-членки и потребата од координирање на законите на земјите-членки, како гаранција дека прекуграничниот проток на личните податоци е уреден на еднообразен начин.

Еден од особено важните инструменти за заштита на личните податоци е Директивата 94/46/ЕЗ, на Европскиот Парламент и на Советот за заштита на поединците во однос на обработката на личните податоци, и на слободниот проток на таквите податоци, *донесена во Луксембург, 24 Октомври 1995 Година*. Од останатите инструменти на ЕУ кои се однесуваат на личните податоци ќе ги напомниме и Рамковната Одлука на Советот 2008/977/ЈНА од 27 Ноември 2008 за заштитата на лични податоци во полициската и судската соработка во кривичните предмети ОЈ No. L 350 на 30.12.2008, потоа, Регулативата (ЕЦ) 45/2001 на Европскиот Парламент и Советот од 18.12.2000 за заштита на личните податоци на индивидуите кои се процесуираат од страна на институциите и телата на Заедницата и слободното движење на таквите податоци, ОЈ L 8 од 12.01./2001, и Одлуката No. 1247/2002/ЕЦ на Европскиот Парламент, Советот и Комисијата од 01.07.2002 за регулирањето на надлежноста на Европскиот Ревизор за Заштита на личните податоци, ОЈ No. L 183 од 12/07/2002 година.

Тргувајќи од комплексноста на поимот „лични податоци“ се соочуваме со особено тешка задача, а тоа е неговото дефинирање. Постојат многу дефиниции за овој поим, потесни или пошироки, екстензивни или рестриктивни, целосни или парцијални. Во многуте инструменти на примарното и секундарното право на ЕУ овој поим е дефиниран помалку или повеќе различно.

Една од честите дефиниции за поимот „Личен податок“ е следнава: личен податок е секоја информација која се однесува на идентификувано физичко лице или физичко лице кое може да се идентификува, а лице кое

¹² Ваквите барања се наведени и во Преамбулата на самата Директивата 94/Ек, На Европскиот Парламент и на Советот за заштита на поединците во однос на обработката на личните податоци, и на слободниот проток на таквите податоци, Европска Унија, Брисел, 2 Февруари 1995 Година (12003/1/95) *Донесена во Луксембург, 24 Октомври 1995 Година*

може да се идентификува е лице чиј идентитет може да се утврди директно или индиректно со било каков податок поврзан со него.

Слична дефиниција е содржана и во чл. 2 од Директивата 94/46/ЕЗ, На Европскиот Парламент и на Советот за заштита на поединците во однос на обработката на личните податоци, и на слободниот проток на таквите податоци:

(а) „лични податоци“ се сите информации во врска со едно физичко лице коешто е идентификувано или кое може да се идентификува („субјект на податоци“); лице коешто може да се идентификува е она лице кое може да се идентификува, непосредно или посредно, особено со повикување на бројот на идентификација или на еден или на повеќе фактори што се карактеристични за неговиот физички, психолошки, ментален, економски, културен или социјален идентитет;

Под обработка на лични податоци подразбираме:

„обработка на личните податоци“ („обработка“) е секоја операција или група операции што се вршат врз личните податоци, автоматски или не, како што се: собирање, евидентирање, организирање, складирање, адаптирање или менување, вадење, консултирање, користење, откривање со пренесување, ширење или на некој друг начин ставање на податоците на располагање, нивно подредување, комбинирање блокирање, бришење или уништување;¹³

Под помот „согласност на субјектот на податоците“ подразбираме:

„согласност на субјектот на податоците“ е секое слободно дадено конкретно и информирано навестување на неговите желби со кои субјектот на податоците ја означува својата согласност за обработка на личните податоци што се однесуваат на него.¹⁴

Овие дефиниции, се намерно, прешироки. Во принцип истите се такви за да можат да ја опфатат секоја информација која што може да се поврзе или да помогне во идентификувањето на некоја индивидуа, а посебно матичниот број на граѓанинот или на едно или повеќе други обележја специфични за неговиот физички, физиолошки, ментален, економски, културен или социјален идентитет. Од вака дефинираниот израз „личен податок“ произлегува дека секоја информација (податок, документ, факт, белег) во врска со севкупниот

¹³ Член 2 точка (б) од Директивата;

¹⁴ Член 2 точка (ж) од Директивата;

(физички, ментален, економски, културен, социјален) идентитет на едно физичко лице е „личен податок“ кој се заштитува.¹⁵ Исто така како податок кој што може да овозможи идентификација на некое лице може да се смета и податок кој што во комбинација со други елементи за идентификација (како што се на пример физичките карактеристики, псевдоними, занимање, адреса, мобилен телефон, дата на раѓање итн.) овозможува несомнена идентификација на лицето.

Постојат и уште поекстензивни дефиниции за поимот „лични податоци“ кои се наоѓаат во Миселњето 4/2007 на работна група 29.¹⁶

Работната група 29¹⁷ во своите анализи наведува дека постојат четири главни „столбови“ на кои што може да се разчлени дефиницијата за лични податоци. Тоа се следниве: „секоја информација“ која што е „поврзана“ со „идентификацијата или со која се идентификува“ на „физичко лице“. Овие составни делови на дефиницијата се меѓусебно поврзани и зависни еден од друг. Тие взаемно со условуваат и отсуството на еден од нив го исклучува постоењето на дефиницијата институт.¹⁸

Во Миселњето бр.136, Работната Група 29 ги објаснува структурните елементи на поимот лични податоци: (1) секоја информација (2) поврзана со (3) идентификацијата или со која се идентификува (4) физичко лице.

Национална безбедност или заштита на правото на приватност и на личните податоци?

Во обидот да најдеме одговор на ова прашање, се соочуваме со огромен број на други отворени прашања: дали е логично да се жртвуваат фундаменталните права како што е правото на приватен живот и правото на заштита на лични податоци на граѓаните во борбата против тероризмот и другите закани за националната безбедност? На ова се надоврзува и следното:

¹⁵ Официјален сајт на Data Protection Commissioner : <http://www.dataprotection.ie/viewdoc.asp?DocID=568> последен пристап на 03.10.2011 ;

¹⁶ Opinion 4/2007 on the concept of personal data adopted on 20th June, Official Journal No. L 281 од 23.11.1995, стр. 31;

¹⁷ Оваа Работна група е основана врз основа на член 29 од Директивата 95/46/ЕС. Истата е независно советодавно тело за заштита на лични податоци и приватноста. Нејзината надлежност е наведена во чл. 30 од Директивата 95/46/ЕС и чл.15 од Директивата 2002/58/ЕС, во понатамошниот текст „Работна Група 29“;

¹⁸ Целосниот текст на Миселњето 4/2007 на работна група (Opinion 4/2007 on the 29 Working Party) за концептот на лични податоци е достапно на сајтот http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf , последен пат отворен на 08.11.2011 година;

Дали граѓаните треба да бидат согласни да ги жртвуваат своите права за успешни кривични истраги? И конечно: Дали правата на приватен живот и заштита на лични податоци треба да биде во „standby mode“ кога има сериозна закана за националната сигурност?

Со цел да ги заштити своите граѓани, државата мора да пронајде алтернативни начини за ефективна борба против тероризмот. Државните власти мора да соработуваат и меѓу себе и со државните органи од други земји. Ова со цел да се обезбеди брза и солидна размена на податоци во кривичните истраги. Оваа соработка понекогаш вклучува размена на лични податоци која не вклучува само име, презиме, туку и адреса, матичен број, датум на раѓање, возраст, пол, образование, брачна состојба, податоци кои се однесуваат на документи за лична идентификација како број на лична карта или пасош, телефонски броеви и е-маил адреси, броеви на СИМ картички, податоци за интернет сообраќај, доколку поседува фирма, нејзино седиште, единствен даночен број, влезни и излезни фактури, и сл. Стравот од терористички напади како нападот од 11 септември на кулите „Близначки“ во САД, ги натера властите, под капата на кривични истраги за терористички напади буквално да го мониторираат секој аспект од живот на поединци, почнувајќи од следење на литература која ја изнајмуваат од библиотека,¹⁹ посета на веб сајтови со определена содржина, па се до видео надзор и прислушување на телефонски разговори. Со ова воедно се крши и правото на приватност и правото на заштита на лични податоци. Дали ова е оправдано. Што е повредно? Дали овие две права или националната безбедност?

Нашиот генерален заклучок по ова прашање е дека паралелното осигурување на безбедноста и почитување на фундаменталните права може да се постигне само преку внимателно анализирање дали премногу слобода ќе биде жртвувана за да се постигне висок степен на безбедност. Безбедноста не може да биде постигната изолирано, не навлегувајќи во ниту една друга сфера, а особено сферата на човекови права. Оттаму неопходно е да се осигура една кохерентност и комплементарност помеѓу различните аспекти на истата.

Друг проблем кој што се поставува е некохерентноста помеѓу законодавствата. Не секоја држава еднакво постапува во ваквите случаи, ниту

¹⁹ Постојат т.н. црни листи на книги кои што имаат содржина која упатува на подготовка за некој сомнително поведење, па изнајмувањето на ваквите книги веднаш се регистрира во системот на ФБИ;

пак секоја држава е отворена во еднаква мера за размена на личните податоци и апсолутна соработка во кривичната материја. Решение на овој проблем е подобрување на законодавството врзано за националната безбедност и заштитата на овие две права на ниво на ЕУ. Секако за да ова решение води кон позитивен резултат, нужно е и воспоставувањето на рамнотежа меѓу безбедноста и заштитата на правата. Своевидно реализирање на ова решение има во Стокохлмската програма. Во глава 2.5 од Стокохлмската програма²⁰, стои дека кога станува збор за оценување на приватноста на поединецот во областа на слобода, безбедност и правда, правото на слобода е најважно. ЕУ мора да одговори на предизвикот од зголемувањето на размената на лични податоци и потребата да се обезбеди заштита на приватноста. ЕУ мора да обезбеди сеопфатна стратегија за заштита на податоците и во рамките на Унијата и во нејзините односи со другите земји. Во тој контекст, треба да ја промовира примената на принципите утврдени во релевантните инструменти за заштита на податоците како што се Европската Конвенција за заштита на поединците во однос на автоматска обработка на лични податоци од 1981 година. Исто така, мора да се предвиди и регулирање на околностите во кои мешањето на јавните власти во остварувањето на овие права ќе биде оправдано и строго контролирано. Наредна глава од Програмата која се однесува на личните податоци е 4.2.2. за управување со проток на информации. Европскиот совет со задоволство забележува дека развојот на настаните во ЕУ во текот на изминатите години доведоа до широк избор на алатки за собирање, обработка и размена на информации помеѓу државните органи и другите европски тела во областа на слободата, безбедноста и правдата. Европскиот совет во Програмата, ја потврдува потребата за кохерентноста и консолидација во развојот на управување и размена со информации и ги поканува Советот и Комисијата да *„Ја спроведат Стратегијата за управување со информации во ЕУ за внатрешна безбедност која вклучува режим за заштита на податоците. Развојот мора да биде кохерентен со приоритетите утврдени во областа на слободата, безбедноста и правда и внатрешната стратегија за безбедност, како и со законот, судската соработка, граничното управување и јавната*

²⁰ The Stockholm Programme — An Open And Secure Europe Serving And Protecting Citizens, Бр. 2010/C 115/01 објавена во Official Journal of the European Union бр. C 115/3 од 04.05.2010;

заштита.²¹ Во овој контекст, Европскиот совет ја поканува Комисијата да: „Ја оцени потребата за развој на модел на Европската размена на информации врз основа на проценка на тековните инструменти, вклучувајќи ја и Одлуката на Советот 2008/615/ ЈНА од 23 јуни 2008 година за прекуграничната соработка, особено во борбата против тероризмот и прекуграничниот криминал и Одлука на Советот 2008/616/ ЈНА од 23 јуни 2008 година за спроведување на Одлуката 2008/615/ ЈНА (Prüm) и Рамковната одлука на Советот 2006/960/ ЈНА од 18 декември 2006 година за поедноставување на размената на информации и разузнавачки податоци меѓу органите на земјите-членки на Европската унија (т.н. „Шведска Рамковна одлука“).“ Со овие оценки ќе се утврди дали овие инструменти ја исполнуваат функција за која се наменети и дали ги исполнуваат целите на стратегијата за управување со информации.

Квалитетот на Европското законодавство, несомнено треба да се подобри, но ова ќе биде без значење доколку истовремено не се подобри и неговата примена во национално ниво. Ова особено е очигледно од предлогот на Комисијата од Јуни 2009 година, каде што таа упатува на „голема празнина“ помеѓу правилата и политиките кои што се усвоени на национално ниво. Комисијата постојано упатува на фактот дека имплементацијата на правилата во националното право не преставува едноставен трансфер на правилата во домашното законодавство. Овие правила доживуваат многу евалуација и мониторинг кои круцијално ја променуваат целта на тие правила.

Покрај ова како сериозен проблем се јавува и т.н. EU *acquis* во областа на правдата и внатршните работи (кој одприлика опфаќа 1600 мерки). Овој преголем сет на правила многу придонесува во зголемувањето на и така постоечкиот проблем со имплементацијата.²²

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Berg, L: the European Union's human security doctrine: a critical analysis, Naval postgraduate school, Monterey, California, 2009;

²¹ Поглавје 4.2.2. од The Stockholm Programme — An Open And Secure Europe Serving And Protecting Citizens, Бр. 2010/C 115/01 објавена во Official Journal of the European Union бр. C 115/3 од 04.05.2010;

²² Communication from the commission to the european parliament and the council: An area of freedom, security and justice serving the citizen - Wider freedom in a safer environment, COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES Brussels, COM (2009) 262/4

2. Tadjbakhsh, S., Chenoy, A.: Human security: concepts and implications, Taylor & Francis, 2007 - Political Science;
3. Franklin, B.: Pennsylvania Assembly, објавено како: Memoirs of the Life and Writings of Benjamin Franklin (1818), www.archive.org/details/templefranklin02franrich ;
4. Преводот на Конвенцијата и Протоколите на македонски јазик е преземен од 'Службен весник на Република Македонија' бр. 11/1997; 30/2004 и 30/2005;
5. CASE OF MARCKX v. BELGIUM, Hudoc reference REF00000119, Document type Judgement (Merits and just satisfaction), Application number 00006833/74, Date 13/06/1979, Respondent Belgium, Conclusion Violation of Art. 8 ; Violation of Art. 14+8 ; Violation of Art. 14+P1-1 ; Non-pecuniary damage -finding of violation sufficient, Published in A31;
6. Klass and others v Federal Republic of Germany, European Court of Human Rights (Series A, NO 28) (1979-80) 2 EHRR 214, 6 September 1978;
7. Повелбата за фундаменталните права на Европската унија, 2010/C 83/02, достапна на македонски јазик на <http://www.sobranie.mk/WBStorage/Files/LisabonskiDogovor.pdf> како дел од консолидиранта верзија на Лисабонскиот Договор;
8. Busser, De Ells: Data protection in EU and Us Criminal Cooperation: a substantive law Approach to the EU Internal and Transatlantic Cooperation in Criminal Matters Between Judicial and Law Enforcement Authorities, Maklu, 2009;
9. ECJ C-275/06, Productores de Musica de Espania (promusicae) v. Telefonica de Espania SAU, 2008, 68;
10. Директивата 94/46/EЗ, на Европскиот Парламент и на Советот за заштита на поединците во однос на обработката на личните податоци, и на слободниот проток на таквите податоци, донесена во Луксембург, 24 Октомври 1995 Година;
11. Рамковната Одлука на Советот 2008/977/JHA од 27 Ноември 2008 за заштитата на лични податоци во полициската и судската соработка во кривичните предмети OJ No. L 350 на 30.12.2008;
12. Регулативата (ЕС) 45/2001 на Европскиот Парламент и Советот од 18.12.2000 за заштита на личните податоци на индивидуите кои се

- процесуираат од страна на институциите и телата на Заедницата и слободното движење на таквите податоци, ОЈ L 8 од 12.01./2001;
13. Одлука 1247/2002/ЕС на Европскиот Парламент, Советот и Комисијата од 01.07.2002 за регулирањето на надлежноста на Европскиот Ревизор за Заштита на личните податоци, ОЈ No. L 183 од 12/07/2002 година;
14. Официјален сајт на Data Protection Commissioner : <http://www.dataprotection.ie/viewdoc.asp?DocID=568> последен пристап на 03.10.2011;
15. Opinion 4/2007 on the concept of personal data adopted on 20th June, Official Journal No. L 281 од 23.11.1995,
16. The Stockholm Program — An Open and secure Europe serving and protecting citizens, Бр. 2010/C 115/01 објавена во Official Journal of the European Union бр. C 115/3 од 04.05.2010;
17. Communication from the commission to the european parliament and the council: An area of freedom, security and justice serving the citizen - Wider freedom in a safer environment, COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES Brussels, COM (2009) 262/4